

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi*

The Examination of the Motivation for Sports Participation among Faculty of Sports Sciences Students

Murat Turan¹, Ali Kemal Hellaç²

¹ Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

² Erzurum Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.

AÇIK ERIŞİM

Editör:

Sevinç NAMLI
Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

Hakemler:

İlimdar YALÇIN
Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bingöl, Türkiye.

Uğur İNCE

Harran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Şanlıurfa, Türkiye.

Pelin USTAOĞLU HOŞVER
Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Düzce, Türkiye

İletişim:

Murat TURAN
muratturan@erzurum.edu.tr

Tarihler:

Geliş: 29.07.2024
Kabul: 22.11.2024
Yayınlanma: 31.12.2024

Künye:

Turan, M., & Hellaç, A. K. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spora katılım güdülerinin incelenmesi. *IntJourExerPsyc*, 6(2), 66-75. <https://doi.org/10.51538/intjouexerpsyc.1512675>

ÖZ: Bu çalışmanın temel amacı; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spora katılım güdülerinin incelenmesi ve sportif yeterlik düzeyi arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünün değerlendirilmesidir. Diğer bir amacı ise cinsiyet, spor yapıyor olma, milli sporcu olma, yaş, sınıf kademesi, spor türü değişkenlerine göre sporda güdülenme değerlerinin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini, Erzurum ilinde bulunan Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 124'ü erkek 90'u kadın olmak üzere toplam 214 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılardan toplanan verilere normallik analizi sonrasında parametrik karşılaştırma testleri olan Independent Samples T-Test ve One-Way ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmada, katılımcıların spor yapma ve yaş değişkenleri açısından güdülenme puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanılmamıştır. Cinsiyet değişkeni açısından ise kadın katılımcılar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Ayrıca takım sporlarına kıyasla spora katılım güdülerinde bireysel spor yapan katılımcılar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu bağlamda, spor etkinliklerine katılımı artırmak ve bireylerin sportif yeterlik algısını geliştirmek için cinsiyet ve spor türü gibi faktörlerin dikkate alınması önerilmektedir. Özellikle bireysel sporlara yönelimin daha fazla güdülenme sağladığı dikkate alınarak, bireysel sporların teşvik edilmesi önemli bir strateji olabilir.

Anahtar Kelimeler: başarı, takım üyeliği, fiziksel uygunluk, beceri gelişimi.

ABSTRACT: The primary purpose of this study is to examine the motivations of sports science faculty students and to evaluate the level and direction of the relationship between the level of sports competence. Another purpose is to investigate the motivation values in sports according to gender, doing sports, being a national athlete, age, class level, and type of sports. The study population consists of students from the Faculty of Sports Sciences of Atatürk University and Erzurum Technical University located in Erzurum. The sample consist of 214 students, 124 male and 90 female, who were selected by simple random sampling method and studying at the Faculty of Sports Sciences. After normality analysis and One-Way ANOVA tests, parametric comparison tests were applied to the data collected from the participants. In the study, no statistically significant difference was found in the motivation scores of the participants in terms of sports and age variables. Regarding the gender variable, a significant difference was found in favor of female participants. In addition, a significant difference was found in favor of individual participants regarding port participation motivations compared to team sports. In this context, it is suggested that factors such as gender and type of sport should be considered to increase participation in sports activities and improve individuals' perception of athletic competence. Since individual sports orientation provides more motivation, encouraging individual sports may be an important strategy.

Keywords: achievement, team membership, physical fitness, skill development.

* Bu çalışma danışmanlığını Doç. Dr. Murat TURAN'ın yürüttüğü "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi" isimli Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

1. GİRİŞ

Güdü ve güdülenme, bireyin davranışlarını başlatan, yönlendiren ve sürdüren faktörler olarak uzun yıllardır psikoloji ve eğitim bilimlerinde önemli bir araştırma konusu olmuştur. Genel olarak güdü, bireyi belirli bir amaca yönlendiren ve harekete geçiren bir içsel veya dışsal güç olarak tanımlanmaktadır (Yiğit, 2011). Güdülenme ise bu sürecin sürekliliğini sağlayan, bireylerin hedeflerini gerçekleştirmesine olanak tanıyan bir mekanizmadır (Doğan, 2005). Spor psikolojisi bağlamında güdülenme, sporcuların hem bireysel hem de takım düzeyinde performanslarını artırmalarında kritik bir role sahiptir. Sportif güdülenme, bireylerin fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen önemli bir faktördür. Sporcuların dayanıklılık, takım çalışması ve yöntem geliştirme gibi becerilerinin güdülenme düzeyine bağlı olarak değiştiği bilinmektedir (Marées & Heck, 1994; Doğan, 2005). Ancak güdülenme sadece bireyin başarıya ulaşma çabasını değil, aynı zamanda spor aktivitelerine devam etme kararlılığını da etkileyen bir süreçtir (Keser & Kumbul Güler, 2009). Malik ve ark. (2011), güdülenmenin bireylerin davranışlarını başlatma, yönlendirme ve sürdürebilme kapasitesini artırdığını belirtirken, spor psikolojisi literatürü, bu kavramın bireysel farklılıklarla nasıl şekillendiğini anlamaya yönelik çeşitli modeller sunmaktadır.

Son yıllarda sportif güdülenme, bireyin içsel ve dışsal motivasyon kaynaklarının etkileşimi bağlamında ele alınmıştır. Deci ve Ryan'ın Öz-Belirleme Teorisi, bireylerin içsel motivasyonlarının dışsal faktörlerle nasıl desteklenebileceğini açıklamakta ve spor ortamlarında güdülenmeyi artırıcı stratejiler sunmaktadır (Deci & Ryan, 1985). Bunun yanı sıra, Vallerand ve ark. (1997) Güdülenme Sürekliliği Modeli, bireylerin güdülenme düzeylerinin farklı bağlamlarda nasıl değiştiğine ışık tutmaktadır. Bu teoriler, spora katılımı etkileyen bireysel ve çevresel faktörlerin güdülenme üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Sportif faaliyetler, günümüzde yalnızca fiziksel bir uğraş olmanın ötesinde, toplumsal bağları güçlendiren ve bireylerin sosyal kimliklerini şekillendiren bir araç haline gelmiştir. Spor bilimleri literatürü, bireylerin spora katılımını artırmada güdülenmenin belirleyici bir faktör olduğunu vurgulamaktadır (Koçel, 2014). Ancak güdülenme, bireylerin kişisel hedeflerine ulaşmasında pozitif bir etken olabileceği gibi, yanlış yönlendirilmiş uyarılma düzeyleriyle performansı olumsuz etkileyebilecek karmaşık bir süreçtir (Tiryaki, 2000).

Bu çalışmada, Erzurum ilindeki Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin spora katılım güdeleri,

cinsiyet, yaş, sınıf kademesi ve spor türü gibi çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışma, bireylerin spora katılım güdülerini anlamaya yönelik literatürdeki boşlukları doldurmayı ve spor psikolojisi alanına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2. METOT

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma gerçekleştirilirken betimsel araştırmalarda genel olarak kullanılan tarama yönteminden faydalanılmıştır (Thomas ve ark., 2022). Gruplar üzerinde yürütülen tarama yönteminde, gruplarda bulunan bireylerin olay ya da konuyla ilgili görüşleri ve tutumları alınır. Karasar (2010)'a göre kendi koşulları içerisinde bu konular ve olaylar betimlenmeye çalışılır. Tarama çalışmalarının amacı genel olarak yapılan araştırmanın konusu ile ilgili mevcut bir durumu ortaya koymaktır. Bu tarama araştırmalarında da hedeflenen amaç doğrultusunda pek çok örneklemden veri elde edilir (Büyüköztürk ve ark., 2019).

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini, Erzurum ilinde bulunan Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören yaklaşık 1.560 öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem sayısının belirlenmesi için yapılan GPower analizinde orta etki büyüklüğünde 0,05 alfa hatası ve 0,80 güçte en az 159 katılımcının dahil edilmesi gerekmektedir. Toplanan verilerde eksik ya da hataların da olabileceği göz önünde bulundurulmuş bu doğrultuda %50 oranda fazla kişi araştırmaya dahil edilerek toplam 239 kişiden veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ön işlemden geçirilerek eksik ya da hatalı veriler çıkarılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın örneklem grubunu basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 124'ü erkek 90'u kadın olmak üzere toplam 214 öğrenci oluşturmuştur.

2.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Anket çalışması, en çok kullanılan veri toplama tekniklerinden biridir. Özellikle sosyolojik alanda yapılan çalışmalarda çokça kullanılır (Gökçe, 1988; Gürbüz & Şahin, 2015). Yapılan anketlerde çok sayıda insana görüşleri, inançları, algıları, özellikleri, tutumları ve davranışları hakkında sorular yöneltilir. Böylece istatistikî bilgi elde edilmiş olur. Bu sebeple, yapılan bu çalışmada olduğu gibi katılımcı bireylerin tutumları, inançları, algıları özellikleri ya da davranışları hakkında bilgi elde etmek istendiğinde, veri toplama aracı olarak anketler son derece uygun bir tekniktir (Gökçe, 1988; Gürbüz & Şahin, 2015).

Araştırmada veri toplamak için iki bölümden oluşan anket formu hazırlanmıştır. Anket formunun birinci bölümünde demografik özellikler için araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise Gill ve ark. (1983) tarafından geliştirilen "Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği", bireyin spora katılım nedenlerini içeren 30 madde ve 8 alt boyuttan (Beceri Geliştirme, Takım Üyeliği/Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Başarı/Statü, Enerji Harcama, Fiziksel Uygunluk,) ve 3'lü likert tipli "Çok Önemli (1)", "Az Önemli (2)", ve "Hiç Önemli Değil (3)" şeklinde oluşmaktadır. Ölçeğin puanlama sistemi anlamlı bulunan alt boyutlarda daha düşük değerin daha fazla güdülendiği şeklindedir. Oyar ve ark. (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, Cronbach's Alfa tutarlılık katsayısı toplam $\alpha=86$ olarak bulunmuştur. Bu araştırmada elde edilen toplam Cronbach's Alfa tutarlılık katsayısı ise $\alpha=97$ olarak elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 26 istatistik programında analiz edilmiştir. Öncelikle frekans analizi yapıp sonrasında toplanan verinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Uygulanan testlerin sonucunda verilerin normal dağılım göstermesi sebebiyle parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, milli sporcu musunuz, spor yapıyor musunuz ve yapmış olduğunuz spor türü değişkenlerine T-testi uygulanmış olup, yaş ve sınıf değişkenlerine ise One-Way ANOVA Testi kullanılmıştır. Ayrıca Tukey testi de farkın hangi gruptan olduğunu belirlemek için uygulanmıştır. Çalışmada analizler %95 güven aralığında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Normallik Dağılım Testi (Skewness-Kurtosis)

Ölçek	Alt Boyut	n	Skewness		Kurtosis	
			Statistic	Std. Hata	Statistic	Std. Hata
Spora Katılım Güdüsü	Başarı	182	1,151	,166	,867	,331
	Takım Üyeliği	182	1,106	,166	,821	,331
	Fiziksel Uygunluk	182	,967	,166	,563	,331
	Eğlence	182	1,164	,166	,888	,331
	Arkadaş	182	1,443	,166	1,063	,331
	Yarışma	182	1,247	,166	1,112	,331
	Aktif Olma	182	1,133	,166	,540	,331
	Beceri Gelişimi	182	1,324	,166	1,496	,331
	Toplam	182	1,375	,166	1,501	,331

Tablo 1 incelendiğinde spora katılım güdüsü alt boyutları ve toplam puanlarının normallik dağılım durumlarına bakıldığı zaman, Tabachnick ve Fidell (2013) ölçeklerde çarpıklık ve basıklık katsayılarının (-1,5, +1,5) değer aralığında olması durumunda, verilerin

normal dağılım sergileyeceğini ifade etmektedirler. Bu bağlamda verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

3. BULGULAR

Tablo 2

Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler

Demografik Özellikler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Erkek	124	57,900
	Kadın	90	42,100
Spor Yapıyor musunuz?	Evet	165	77,100
	Hayır	49	22,900
Milli Sporcu musunuz?	Evet	44	20,600
	Hayır	170	79,400
Yaş	18-20 yaş	57	26,600
	21-23 yaş	65	30,400
	24-26 yaş	30	14,000
	27 yaş ve üzeri	62	29,000

Sınıfınız	1.Sınıf	61	28,500
	2. Sınıf	43	20,100
	3. Sınıf	25	11,700
	4. Sınıf	85	39,700
Yapmış Olduğunuz Spor Türü	Bireysel Sporlar	132	61,700
	Takım Sporları	82	38,300
	Toplam	214	100,000

Tablo 2 incelendiğinde; çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenine bakıldığı zaman erkek katılımcılar 124 (%57,9) kişi iken kadın katılımcılar 90 (%42,1) kişidir. Katılımcıların spor yapma durumu değişkenine bakıldığı zaman 165 kişi (%77,1) spor yapıyor iken, 49 kişi (%22,9) spor yapmadığı görülmektedir. Katılımcıların milli sporcu musunuz değişkenine bakıldığı zaman 44 kişi (%20,6) evet cevabı vermiş iken, 170 kişi (%79,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Katılımcıların yaş durumlarına göre en

yüksek katılım 21-23 yaş aralığında 65 (%30,4) kişi olup, en düşük katılım ise 24-26 yaş arası 30 (%14,0) kişidir. Katılımcıların sınıf değişkenine bakıldığında en yüksek katılım 85 kişi ile (%39,7) 4. Sınıf öğrencileri oluştururken, en düşük katılım ise 25 (%11,7) kişi ile 3. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların yapmış olduğunuz spor türü değişkenine bakıldığı zaman en yüksek katılım 132 kişi ile (%61,7) bireysel spor yapan katılımcılar oluştururken, en düşük katılım ise 82 kişi ile (%38,3) takım sporları yapan bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 3

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent Sample T-Testi)

Ölçek	Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Spora Katılım Güdüsü	Başarı	Erkek	124	1,511	,597	1,911	,057
		Kadın	90	1,375	,365		
	Takım Üyeliği	Erkek	124	1,518	,578	1,939	,054
		Kadın	90	1,380	,404		
	Fiziksel Uygunluk	Erkek	124	1,537	,600	1,074	,284
		Kadın	90	1,460	,376		
	Eğlence	Erkek	124	1,508	,593	1,939	,054
		Kadın	90	1,369	,384		
	Arkadaş	Erkek	124	1,462	,591	3,526	,001*
		Kadın	90	1,222	,303		
	Yarışma	Erkek	124	1,483	,592	1,902	,058
		Kadın	90	1,348	,383		
	Aktif Olma	Erkek	124	1,516	,607	2,750	,006*
		Kadın	90	1,305	,466		
Beceri Gelişimi	Erkek	124	1,483	,591	2,348	,020*	
	Kadın	90	1,322	,325			
Toplam	Erkek	124	1,505	,575	2,180	,030*	
	Kadın	90	1,360	,302			

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında;

arkadaş, aktif olma, beceri gelişimi ve toplam puanda kadın katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanmıştır (p<0.05).

Tablo 4

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Alt Boyutlar	Spor Yapıyor musunuz?	n	\bar{X}	ss	t	p
Spora Katılım	Başarı	Evet	165	1,427	,540	-1,372	,171
		Hayır	49	1,542	,416		
	Takım Üyeliği	Evet	165	1,457	,534	-,140	,888
		Hayır	49	1,469	,452		

Fiziksel Uygunluk	Evet	165	1,476	,531	-1,470	,143
	Hayır	49	1,600	,463		
Eğlence	Evet	165	1,431	,545	-,912	,355
	Hayır	49	1,510	,420		
Arkadaş	Evet	165	1,369	,533	,442	,659
	Hayır	49	1,333	,396		
Yarışma	Evet	165	1,432	,546	,286	,775
	Hayır	49	1,408	,414		
Aktif Olma	Evet	165	1,418	,566	-,448	,655
	Hayır	49	1,459	,548		
Beceri Gelişimi	Evet	165	1,420	,532	,230	,818
	Hayır	49	1,401	,390		
Toplam	Evet	165	1,433	,514	-,611	,542
	Hayır	49	1,482	,365		

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların spor yapınız musunuz değişkenine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının

karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 5

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Yapmış Olduğunuz Spor Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Alt Boyutlar	Yaptığınız Spor Türü	n	\bar{X}	ss	t	p
Spora Katılım Güdüsü	Başarı	Bireysel Sporlar	132	1,375	,396	-2,869	,005*
		Takım Sporları	82	1,580	,647		
	Takım Üyeliği	Bireysel Sporlar	132	1,380	,393	-2,771	,011*
		Takım Sporları	82	1,582	,651		
	Fiziksel Uygunluk	Bireysel Sporlar	132	1,425	,413	-2,873	,004*
		Takım Sporları	82	1,631	,635		
	Eğlence	Bireysel Sporlar	132	1,367	,404	-2,995	,003*
		Takım Sporları	82	1,582	,645		
	Arkadaş	Bireysel Sporlar	132	1,234	,331	-4,896	,001*
		Takım Sporları	82	1,565	,651		
	Yarışma	Bireysel Sporlar	132	1,330	,391	-3,528	,001*
		Takım Sporları	82	1,581	,647		
	Aktif Olma	Bireysel Sporlar	132	1,340	,471	-2,915	,004*
		Takım Sporları	82	1,567	,660		
Beceri Gelişimi	Bireysel Sporlar	132	1,298	,345	-4,553	,001*	
	Takım Sporları	82	1,605	,641			
Toplam	Bireysel Sporlar	132	1,354	,329	-3,548	,003*	
	Takım Sporları	82	1,590	,637			

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların yaptığınız spor türüne ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında;

alt boyutların tamamında ve toplam puanda bireysel spor yapan katılımcılar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır (p<0.05).

Tablo 6

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Milli Sporcu Musunuz Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Alt Boyutlar	Milli Sporcu musunuz?	n	\bar{X}	ss	t	p
Spora Katılım Güdüsü	Başarı	Evet	44	1,277	,431	-2,585	,010*
		Hayır	170	1,500	,527		

Takım Üyeliği	Evet	44	1,289	,417	-2,490	,014*
	Hayır	170	1,504	,530		
Fiziksel Uygunluk	Evet	44	1,286	,440	-3,201	,002*
	Hayır	170	1,561	,523		
Eğlence	Evet	44	1,278	,428	-2,484	,014*
	Hayır	170	1,494	,532		
Arkadaş	Evet	44	1,242	,402	-1,762	,079
	Hayır	170	1,392	,524		
Yarışma	Evet	44	1,303	,418	-1,786	,076
	Hayır	170	1,458	,537		
Aktif Olma	Evet	44	1,272	,423	-2,069	,040*
	Hayır	170	1,467	,586		
Beceri Gelişimi	Evet	44	1,257	,405	-2,370	,019*
	Hayır	170	1,456	,517		
Toplam	Evet	44	1,277	,404	-2,609	,010*
	Hayır	170	1,488	,494		

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların milli sporcu musunuz değişkenine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin karşılaştırılmasında; arkadaş ve yarışma alt

boyutları hariç diğer alt boyutların tamamında ve toplam puanda milli sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanılmıştır.

Tablo 7

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Yaş Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt Boyutlar	Yaş	n	\bar{X}	ss	F	p	Anlamlı Fark
Spora Katılım Güdüsü	Başarı	(a) 18-20 yaş	57	1,417	,551	,279	,840	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,470	,585			
		(c) 24-26 yaş	30	1,413	,478			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,490	,421			
	Takım Üyeliği	(a) 18-20 yaş	57	1,416	,543	,301	,824	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,503	,585			
		(c) 24-26 yaş	30	1,441	,485			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,463	,426			
	Fiziksel Uygunluk	(a) 18-20 yaş	57	1,435	,559	,619	,603	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,498	,578			
		(c) 24-26 yaş	30	1,533	,467			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,561	,432			
	Eğlence	(a) 18-20 yaş	57	1,421	,559	,112	,953	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,469	,573			
		(c) 24-26 yaş	30	1,433	,520			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,463	,424			
	Arkadaş	(a) 18-20 yaş	57	1,415	,550	1,219	,304	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,420	,584			
		(c) 24-26 yaş	30	1,266	,458			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,295	,372			
	Yarışma	(a) 18-20 yaş	57	1,415	,539	,070	,976	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,451	,599			
		(c) 24-26 yaş	30	1,422	,494			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,414	,421			
	Aktif Olma	(a) 18-20 yaş	57	1,403	,546	,214	,887	-
		(b) 21-23 yaş	65	1,469	,630			
		(c) 24-26 yaş	30	1,383	,536			
		(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,427	,518			
	(a) 18-20 yaş	57	1,426	,551	,376	,771	-	

Beceri Gelişimi	(b) 21-23 yaş	65	1,456	,576			
	(c) 24-26 yaş	30	1,344	,450			
	(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,397	,390			
Toplam	(a) 18-20 yaş	57	1,420	,541			
	(b) 21-23 yaş	65	1,471	,564	,149	,930	–
	(c) 24-26 yaş	30	1,417	,440			
	(d) 27 yaş ve üzeri	62	1,453	,347			

*p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların yaş durumlarına ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların

tamamında ve toplam puanda herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p<0.05).

Tablo 8

Katılımcıların Spora Katılım Güdülerinin Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	ss	f	p	Anlamlı Fark
Spora Katılım Gütüsü	Başarı	(a) 1. Sınıf	61	1,409	,535			
		(b) 2. Sınıf	43	1,427	,439	3,073	,029*	a,d>c
		(c) 3. Sınıf	25	1,744	,819			
		(d) 4. Sınıf	85	1,414	,391			
	Fiziksel Uygunluk	(a) 1. Sınıf	61	1,405	,538			
		(b) 2. Sınıf	43	1,383	,430	3,486	,017*	b,a,d>c
		(c) 3. Sınıf	25	1,760	,778			
		(d) 4. Sınıf	85	1,450	,411			
	Arkadaş	(a) 1. Sınıf	61	1,423	,544			
		(b) 2. Sınıf	43	1,474	,434	3,223	,024*	a>c
		(c) 3. Sınıf	25	1,792	,775			
		(d) 4. Sınıf	85	1,494	,417			
Aktif Olma	(a) 1. Sınıf	61	1,401	,559				
	(b) 2. Sınıf	43	1,407	,469	3,045	,030*	a,d>c	
	(c) 3. Sınıf	25	1,740	,805				
	(d) 4. Sınıf	85	1,420	,370				
Toplam	(a) 1. Sınıf	61	1,398	,536				
	(b) 2. Sınıf	43	1,356	,444	6,204	,000*	d,b,a >c	
	(c) 3. Sınıf	25	1,706	,806				
	(d) 4. Sınıf	85	1,235	,320				
Takım Üyeliği	(a) 1. Sınıf	61	1,393	,528				
	(b) 2. Sınıf	43	1,395	,431	2,827	,040*	d>c	
	(c) 3. Sınıf	25	1,706	,818				
	(d) 4. Sınıf	85	1,384	,413				
Eğlence	(a) 1. Sınıf	61	1,368	,539				
	(b) 2. Sınıf	43	1,372	,489	2,379	0,071	–	
	(c) 3. Sınıf	25	1,700	,841				
	(d) 4. Sınıf	85	1,417	,493				
Yarışma	(a) 1. Sınıf	61	1,404	,537				
	(b) 2. Sınıf	43	1,372	,449	3,36	,020*	d,b>c	
	(c) 3. Sınıf	25	1,706	,806				

	(d) 4. Sınıf	85	1,360	,342			
Beceri Gelişimi	(a) 1. Sınıf	61	1,404	,528	3,617	,014*	a,b,d>c
	(b) 2. Sınıf	43	1,406	,417			
	(c) 3. Sınıf	25	1,739	,788			
	(d) 4. Sınıf	85	1,406	,317			

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların sınıf değişkeni durumlarına ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; aktif olma alt boyutu hariç diğer alt boyutların tamamında ve toplam puanda 3. Sınıf katılımcıları aleyhine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

4. TARTIŞMA

Yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine bakıldığı zaman, katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında; yarışma, aktif olma, beceri gelişimi ve toplam puanda kadın katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanmıştır. Tekkurşun ve ark. (2018)'nin yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde, öğrencilerinin spora katılım güdüsünde anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu alanda kaleme alınan eserler incelendiğinde ise elde edilen sonuçların birbiriyle örtüştüğü gözlemlenmektedir. Ancak bu sonuçların aksine sporculara yapılan başka bir çalışmada ise cinsiyet değişkeninin spora katılım güdüsünün üzerinde etkili olmadığı sonucuna rastlanmıştır (Temel, 2018). Ayrıca öğrencilerin cinsiyetleri ile spora katılım güdüsü karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunamamıştır (Karaç, 2019). Yanık ve Çamlıyer (2016)'in yapmış olduğu çalışmada ise cinsiyet değişkenlerinde kadın ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Literatür araştırmalarına bakıldığı zaman çalışmayla paralellik gösteren ve göstermeyen çalışmalar olduğu görülmüştür. Literatürde yer alan bazı çalışmaların yapılan çalışmayla paralellik göstermemesi örneklem grubu, çevre faktörleri vb. nedenlerden kaynaklanabilir.

Yapılan çalışmada "Spor yapıyor musunuz?" değişkenine bakıldığı zaman katılımcıların spor yapıyor musunuz değişkenine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Bu durum örneklem grubunun aktif spor yapma zorunluluğunun olmamasından kaynaklanabilir. Literatür incelendiğinde spor yapanlar ve spor yapmayanlar üzerine yapılan çalışmalarda, Doğan ve Morali (1999) spor yapanlar, yaşam ve iş güdü düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ifade

etmişlerdir. Bu alanda yapılan başka bir çalışmada ise, sporcuların herhangi bir sportif etkinlikte bulunmayanlara oranla, çok daha güvenli hissettikleri ve duygusal güdü anlamında daha dengeli oldukları saptanmıştır (Wilson & Rhodes, 2021). İngiltere'de 57 öğrencinin dahil olduğu bir araştırma sonucuna göre öğrencilerin spor yapmayanlara oranla daha dışa dönük olduğu tespit edilmiştir (Kuru, 2003).

Yapılan çalışmada katılımcıların yaptığı spor türüne ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında; başarı, takım üyeliği, fiziksel uygunluk, eğlence, arkadaş, yarışma, aktif olma, beceri gelişimi alt boyutların tamamında ve toplam puanda bireysel spor yapan katılımcılar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Takım sporu yapan katılımcıların "Yarışma ve Arkadaşlık" alt boyutunu ele alan Şirin ve ark. (2008) göre, bireysel spor yapan bireylere oranla elde edilen puanların daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Takım ve bireysel spor dalları üzerine yapılan başka bir araştırmada ise sporcuların genel olarak süreklilik gösteren ve kendi spor dalına özgü başarı gösterme yönündeki motivasyon ile başarısızlıktan kaçınma güdüsü, güç gösterme güdüsü ve başarıya yaklaşma güdüsü arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirtilmiştir (Aktop & Erman, 2002). Literatür incelendiğinde sporda güdülenme düzeyinin bireysel sporlarda daha fazla olabileceği ancak yarışma ve arkadaşlık anlayışının aynı amaç için birbirlerine destek vermeleri gerekli olduğu için takım sporlarında daha fazla olabileceği yorumlanabilir.

Yapılan çalışmada katılımcıların "Milli sporcu musunuz?" değişkenine ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin alt boyutlarında ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında; arkadaş ve yarışma alt boyutları hariç diğer alt boyutların tamamında ve toplam puanda milli sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Bu alanda yapılan çalışmalardan birinde elit sporcuların daha fazla yaşam doyumuna sahip oldukları, elit olmayanlarda ise belirgin bir farklılık gözlemlenmediği belirtilmiştir (Toros, 2018). Soykan ve Tazegül (2015)'ün yapmış oldukları çalışmada ise milli olmuş sporcular ile milli olmayan sporcular karşılaştırılmıştır. Milli sporcuların başarıya ulaşma ve güç gösterme güdüsünün daha yüksek düzeyde

olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalarında çalışmayla örtüştüğü görülmektedir. Milli sporcular buldukları konum itibarıyla başarılı, elit sporculardır. Elit sporcular zirveye ulaşmak için sporda güdülenmeyi daha verimli kullandıkları görülebilir.

Yapılan çalışmada katılımcıların yaş durumlarına ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Baysal (2019)'ın ortaöğretim öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirdiği bir çalışmada spora katılım güdüsü incelediğinde yaş değişkeninin spora katılım güdüsünü ve alt boyutlarını etkilediğine dair anlamlı farka rastlanmamıştır. Bartın üniversitesi öğrencilerinin katılımıyla yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin yaş ile spora karşı tutumları arasında herhangi bir bağlantı görülememiştir (Türkmen ve ark., 2016). Yapılan çeşitli araştırma ve çalışmalarda çalışmamızla ortak sonuçlar göstererek yaş durumu değişkeninin, katılımcıların spora katılım güdüsüne yönelimi açısından ayırt edici bir değişken olmadığı sonucuna varılabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların bu çalışmada sınıf değişkeni durumlarına ilişkin spora katılım güdü düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; aktif olma alt boyutu hariç diğer alt boyutların tamamında ve toplam puanda 3. Sınıf katılımcıları aleyhine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Temel (2018), spora katılım güdülerini üzerine yaptığı çalışmada sporcuların sınıf değişkeni açısından incelemiş ve anlamlı bir fark bulamamıştır. Şirin (2008) yaptığı bir çalışmada, yaş değişkeni ile takım ruhu ve başarı alt boyutu arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde çalışmayla örtüşmediği görülmüştür. Bu durum örneklem grubundaki 3. Sınıf öğrencilerinin çalışmaya katılımının diğer sınıflara oranla daha düşük olması ile açıklanabilir. Genel olarak sınıf düzeyinin katılımcıların spora katılımını olumlu veya olumsuz yönde etkilemediği incelenen çalışmalarda görülmüştür.

5. SONUÇ

Bu çalışmada, bireylerin spora katılım güdüsü üzerinde demografik ve sportif değişkenlerin etkisi incelenmiştir. Bulgular, spora katılım güdüsünün bireylerin çeşitli özelliklerine göre farklılaşabileceğini göstermiştir. Ancak, bu değişkenlerin etkisi bazı durumlarda belirgin bir farklılık ortaya koymamakta, bu da spora katılım güdüsünün çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunu düşündürmektedir. Literatürdeki

benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında, güdülenme düzeylerini etkileyen faktörlerin örneklem grubu, çevresel koşullar ve bireysel farklılıklarla ilişkilendirilebileceği anlaşılmaktadır.

6. ÖNERİLER

Spora katılımı artırmak amacıyla bireylerin motivasyon düzeylerini anlamaya yönelik bireyselleştirilmiş yaklaşımlar benimsenmelidir. Özellikle sporcuların ihtiyaçlarına uygun hedefler belirlemek, motivasyon kaynaklarını güçlendirebilir. Araştırmacılar için: Spora katılım güdüsünü etkileyen faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi için daha geniş örneklem gruplarıyla ve farklı spor branşlarıyla çalışmalar yapılması önerilmektedir. Spor katılımını teşvik eden politikalar geliştirilirken, bireylerin spora katılım güdülerini etkileyen sosyo-kültürel faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Spor programlarının çeşitlendirilmesi, bireysel ve takım sporlarına eşit fırsatlar sunulmasını sağlayabilir. Eğitim kurumlarında spor faaliyetlerine katılımı destekleyen uygulamalar artırılmalı, öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımı hem sosyal hem de psikolojik faydaları ile teşvik edilmelidir.

Bu araştırmanın sonuçlarının, spora katılım güdüsü ile ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir. Ancak, daha kapsamlı çalışmalarla bu alandaki bilgiler genişletilerek mevcut literatür zenginleştirilmelidir.

7. ETİK BEYANI

Araştırma kapsamında Erzurum Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 3/1 sayılı ve 14.03.2024 tarihli izin alınmıştır.

8. YAZAR KATKILARI

Çalışmayı tasarımı M. T. aittir. Çalışmanın yürütülmesi, veri toplanması ve raporlaştırılması A. K. H tarafından yapılmıştır.

9. KAYNAKLAR

- Aktop, A., & Erman, K. A. (2002). Takım ve bireysel sporcuların başarı motivasyonu benlik saygısı ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya*.
- Baysal, Ş. (2019). *Okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım güdüsü ve başarı motivasyonlarının incelenmesi (Gaziantep ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2024). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (35).

- baskı). Pegem Akademi. <https://depo.pegem.net/9789944919289.pdf>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Plenum. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>
- Doğan, B., & Morali, S. (1999). Üniversite öğretim elemanlarının sporla ilgili tutumları ile yaşam ve iş doyum düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ile incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 16-27. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cbubesbd/issue/32220/357751>
- Doğan, O. (2005). *Spor psikolojisi* (3. baskı). Nobel Kitapevi.
- Gill, D. L., Gross, J. B., & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14(1), 1-14. <https://psycnet.apa.org/record/1984-09240-001>
- Gökçe, B. (1988). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. Savaş Yayınları.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, ss. 271.
- İkizler, H. C., & Karagözoğlu, C. (1996). *Sporda başarının psikolojisi*. Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Karaç, Y. (2019). *Atletizm sporcularının başarı algıları ve spora katılım güdüleri*. Gazi Kitabevi, ss.1-45.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi* (21. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Keser, A., & Kumbul Guler, B. (2009). *Çalışma psikolojisi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Koçel, T. (2014). *İşletme yöneticiliği*. Beta Yayınları.
- Kuru, E. (2003). Farklı statüdeki beden eğitimi bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1). <https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/6763/90990>
- Malik, M. E., & Danish, R. Q. (2010). Impact of motivation to learn and job attitudes on organizational learning culture in a public service organization of Pakistan. *South Asian Studies*, 25(02), 217-235. <https://sasj.pu.edu.pk/9/article/view/672>
- Marées, H. de, & Heck, H. (1994). *Sportphysiologie*. Sport und Buch Strauß.
- Oyar, Z. B., Asci, F. H., Celebi, M., & Mulazimoglu, Ö. (2001). Validity and reliability of participation motivation questionnaire. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 12(2), 21-32. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/16421/171535>
- Soykan, A., & Tazegül, Ü. (2015). Comparison of the motivation levels of the national and non-national karate players. *Journal of Sports and Physical Education*, 112, 202-206. <https://www.researchgate.net/publication/281906003-journal-of-sports-and-physical-education-Ph-ton-Comparison-of-the-Motivation-Levels-of-the-National-and-Non-National-Karate-Players>
- Şirin, E. F. (2008). Futbolcu kızların (12-15 yaş) spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-7. <https://doi.org/10.1501/Sporm000000128>
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Hazar, Z., Demir, G. T., & Can, B. (2018). Lise öğrencilerinin spora katılım güdülerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 225-235. <https://dergipark.org.tr/en/pub/spormetre/issue/40788/456015>
- Temel, V. (2018). Masa tenisi ve wushu sporcularının spora katılım güdülerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 143-152. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/38050/394899>
- Thomas, J. R., Martin, P., Etnier, J. L., & Silverman, S. J. (2022). *Research methods in physical activity*. Human Kinetics.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor psikolojisi: Kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Eylül Kitabevi ve Yayınevi.
- Toros, T. (2018). *Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdusel (motivasyonel) iklim ve hedeflerin özgünlük, güçlük derecesi özelliklerinin, yaşam doyumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Turan, M. (2021). *Giresun Gençlik Spor İl Müdürlüğü personellerinin spor etkinliklerine yönelim tutumlarının incelenmesi*. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 29-41. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunibesyo/issue/60856/841693>
- Türkmen, M., Abdurahimoğlu, Y., Varol, S., & Gökdağ, M. (2016). İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 48-59. <https://dergipark.org.tr/en/pub/intjces/issue/25669/270727>
- Vallerand, R. J., Fortier, M. S., & Guay, F. (1997). Self-determination and persistence in a real-life setting: toward a motivational model of high school dropout. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1161. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.72.5.1161>
- Wilson, K. E., & Rhodes, R. E. (2021). Personality and physical activity. In Z. Zenko & L. Jones (Eds.), *Essentials of exercise and sport psychology: An open access textbook* (pp. 114-149). Society for Transparency, Openness, and Replication in Kinesiology. <https://doi.org/10.51224/B1006>
- Yanık, M., & Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 1(1), 9-19. <https://doi.org/10.18826/ijsets.95709>
- Yiğit, A. Y. (2011). *Orta öğretimde okullar arası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin güdülenmişlik düzeyleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.